

Draga graditev

Ena pomembnih značilnosti družbenega plana v tekočem letu je zadrževanje obsega investicij v mejah naših gospodarskih možnosti. Breme finančnih sredstev za investicije, ki je dokaj oteževalo ureditev tržišča in gospodarstva, je s tem mnogo olajšano.

Po drugi strani pa ni treba, da bi relativno zmanjšanje sredstev, ki so namenjena za investicije, imelo za posledico ustrezajoče zmanjšanje obsega gradbenih del. Nasprotno, vsa dosežanja proučevanja in analize so dokazale, da lahko z manjšimi sredstvi zgradimo več kakor lani, če bomo izkoristili vse možnosti, ki objektivno obstajajo za cenejšo gradnjo objektov.

Rezerve v programih in projektih

V vseh fazah gradnje, od izdelave programa in načrta pa do dovršitve objekta so velike rezerve za pocenitev. Take rezerve so celo v investitorjevi zamisli sami in v njegovi odločitvi, kaj in kako bo gradil. Zlasti pri stanovanjski gradnji imamo še vedno pogosto popcnamo nepravilčen pojav, da nekateri investitorji zidajo lepe, toda zelo drage palače, medtem ko je še občutno pomanjkanje »navadnega« standardnega prostora. Kakor piše »Gradjevinski radnik«, grade v neki zadrugi tako drago stanovanjsko poslopje, da bi na mesto njega lahko zgradili tri druga, v Zagrebu so pa na neki osemnadstropni stavbi porabili 39 kg betonskega jekla, namesto 16, da bi na ta način ustregli nekim posebnim zahtevam »moderne arhitekture«. Tudi pri industrijskih objektih ni dosti drugače. Ogromna večina novih industrijskih poslopij pomeni vrhunec gradbene tehnike tudi glede estetske rešitve in udobja, toda ne tudi glede stroškov. Tu so še posebno prišla na dan ozka lokalistična pojmovanja, da je treba na svojem področju napraviti nekaj »reprezentativnega«.

Često se dogaja, da načrtov ne proučijo dovolj in šele pozneje ugotovijo, da posameznih stvari niso dobro rešili ter jih zato med gradnjo spreminjajo, kar vse zahteva novih stroškov. Bilj so primeri, da so morali porušiti nekatere že zgrajene postranske objekte. V praksi je že skoraj formirana kategorija »nujnih« načrtov, ki že samo zaradi tega, ker so v naglici izdelani, vsebujejo niz slabosti. Projektantom je še vedno objektivno do tega, da predvsem ugodijo zahtevam investitorjev in zahtevam revizije, ki je dostikrat formalna. Redko kdaj se egodi, da bi projektanti predlagali investitorjem, naj grade bolj skromno, ekonomično in cenejše, kakor pa so si zamislili investitorji.

Rentabilnost mehanizacije pri gradnjah

Kadar investitorji naročijo delo gradbenemu podjetju, često že vnaprej izključijo določene celo z zakonom predvidene možnosti za cenejšo gradnjo. Lani so izvršili mnogo del brez licitacije, izgovarjajoč se na

razne načine. V večini teh primerov licitacije niso bile samo upravičene temveč tudi nujne. Pri tem so prednjačili nekateri ljudski odbori, ki so dajali prednost »svojim« gradbenim podjetjem.

Treba je pripomniti, da bo imela licitacija v letu 1956 še večji pomen, ker bo, kakor kaže, mnogo več prostih kapacitet.

Bilj so tudi primeri, da so se pogodbe plačale po tistih cenah, ki so vladale ob času dovršitve objekta.

Največje rezerve za znižanje gradbenih stroškov so vsekakor pri sami graditvi. V nekaterih podjetjih računajo, da bi z uporabo železnih odrov lahko prihranili tudi do 20% vseh stroškov. Lani so izdali predpise, ki priporočajo tako gradnjo. Celotna skupnost je imela največ škoda zaradi razmetavanja in slabega čuvanja ter neekonomičnega izkoriščanja materiala, zlasti kadar je šlo za lesni material in železo, kar pa velja tudi za druge vrste materiala. Lesni material menjajo prej, predno so ga popolnoma izkoristili, zelo neradi uporabljajo ko se razbite opeke, medtem ko materiala porušenih poslopij sploh ne izkoriščajo.

Poseben problem pomeni mehanizacija gradbeništva, zlasti pa organizacija dela z že obstoječimi stroji ter njihovo dobro vzdrževanje.

Večina gradbenih podjetij se je aktivno usmerila k mehanizaciji gradnje in k razbremenitvi enega dela nekvalificirane delovne sile, in si prizadeva, da se čimbolj drži te smeri. Vendar pa so v nekaterih podjetjih izjavljali, da je mehanizacija nerentabilna in da se nekvalificirana delovna sila bolj izplača. Seveda pa, bi bilo s stališča koristi celote škodljivo, če bi še nadalje uporabljali ročno delovno silo v takšnem nesorazmerju s strojnimi delom. Tudi če gre za ožje koristi podjetja, se stvar nič ne spremeni.

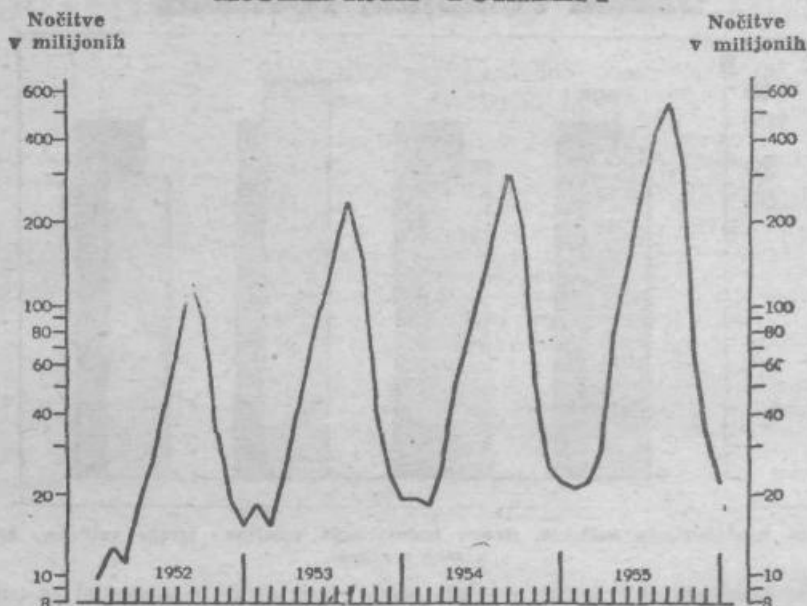
Res je, da so v sedanjih situaciji trenutno pri nas stroji relativno dragi in da delovna sila zahteva manj sredstev, kot pa je to normalno. Toda tudi pri takem razmerju do racionalnejše organizacije dela in optimalnega izkoriščanja strojev je uporaba strojnega dela nedvomno cenejša, le da zahteva sodobno organizacijo gradbenega procesa. Nekatera podjetja nimajo take organizacije in je zato razumljivo, da je tudi uporaba strojev manj rentabilna, kakor bi sicer lahko bila.

Po drugi strani pa je tudi res, da se bo morale spremeniti obstoječe nesorazmerje med ceno strojev in izdatki za delovno silo. Take spremembe ne zahtevajo samo objektivne gospodarske zakonitosti, temveč jo bo prav gotovo na tak ali drugačen način vzpodbujal tudi sam gospodarski sistem v svojem nadaljnjem razvoju in izpopolnjevanju.

Prpriprave za sezono

Zaradi pomanjkanja prostora smo omenili samo nekaj vzrokov drage gradnje. S tem smo hkrati dobili tudi določeno predstavo o tem, kje bi vse lahko varčevali in kako bi lahko dosegli, da bi z istim ali manj-

INOZEMSKI TURIZEM

V povojnem obdobju se stalno veča število nočnin in obiskov inozemskih turistov. Lani je število njihovih nočnin doseglo milijon 897 tisoč, to se pravi za 72 odstotkov več kakor leta 1954.

Vendar pa še vedno nismo dosegli predvojnega števila obiskovalcev. Res je sicer, da je bilo leta 1936 manj nočnin kakor lani (milijon 696.000), toda tu niso všteti novo priključeni kraji Istre in Slovenskega Primorja.

Glede na število obiskov prihajajo na prvo mesto primorska mesta z 72 odstotki skupnih nočnin in s povprečno dolžino biva-

Država	Nočitve v milijonih
Svedska	12
ZDA	18
Druge države	947
SKUPAJ	1.696

Struktura inozemskih turistov po državah je bila naslednja:

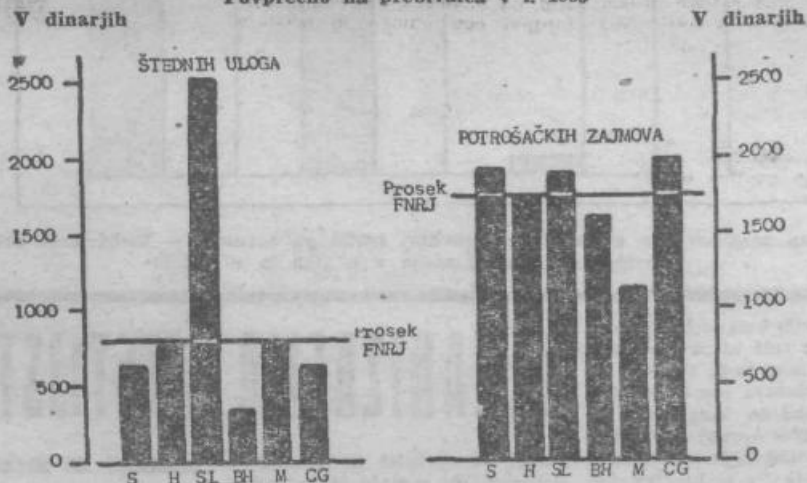
Države	Nočitve v tisočih	
1936	1955	
Avstrija	442	396
Anglija	47	152
Holandija	9	114
Nemčija	189	738
Belgija	9	49
Francija	40	78
Italija	47	68
Švica	36	58

Od »drugih« 947.000 odpade v letu 1936 na Madžarsko 110.000 in na Poljsko 70.000.

Pričakovati je, da bo po normalizaciji medsebojnih odnosov v prihodnjih letih število turistov iz teh treh držav zelo porastlo, kar bo precej pripomoglo k nadaljnjemu povečanju skupnega števila inozemskih turistov.

HHRANILNE VLOGE

Povprečno na prebivalca v l. 1955

V januarju 1956 imamo v naši povojni bančni praksi do zdaj največje število hranilnih vlog. Od decembra leta 1955 so vloge porastle za 365 milijonov dinarjev ali za 6 odstotkov. V primeri z januarjem lanskega leta znaša to povečanje 48 odstotkov.

Čeprav ima Srbija v odstotkih največje udeležbo v skupnih hranilnih vlogah, pa po veličini hranilne vloge na posameznega prebivalca zelo zaostaja za Slo-

venijo, Hrvaško in Makedonijo, kakor je to razvidno iz grafikona. Nad povprečjem je samo Slovenija, medtem ko ima Makedonija isto povprečje hranilnih vlog na prebivalca kakor FLRJ, to je 800 dinarjev. Vse druge republike so ured tem povprečjem.

Glede višine potrošniških kreditov na prebivalca pa je stanje popolnoma drugačno. Črna gora in Srbija imata največji znesek potrošniškega kredita na prebi-

valca. Makedonija pa najmanjši.

Grafikon očitno odkriva že znano dejstvo, da je varčevanje najbolj razvito v Sloveniji in Makedoniji in da je kupovanje na kredit najbolj množično v Srbiji. Toda, kadar govorimo o Srbiji tako glede na varčevanje kakor tudi glede uporabe kreditov, je treba upoštevati, da kaže Vojvodina, če bi jo vzeli samo zase, podobne težnje kakor Slovenija.

šimjimi finančnimj sredstvi praktično lahko več zgradili.

Vse to najbolj občutijo investitorji sami in tista podjetja, ki neposredno izvajajo investicije. V praksi je čutili že precej žive priprave na bližnjo sezono, ki so usmerjene predvsem k zmanjšanju gradbenih stroškov. Na dan pa prihajajo tudi novi predlogi, ki zaslužijo našo pozornost. Veliko število podjetij

se pripravljajo na uporabo železnih odrov. Na nekaterih gradbiščih predvidevajo delno uporabo materiala starih poslopij. Boljše organizirajo tudi normiranje in nadzor nad uporabo materiala.

Tudi pri projektantih je zapaziti pozitivne težnje. V zvezi s tem zaslužijo pozornost zlasti predlogi, da naj bi projektante gmotno vzpodbujali k izdelavi

najbolj ekonomičnih načrtov, oziroma k varčevanju že pri izdelavi načrtov, in k temu, da bi bila njihova vloga med samo gradnjo večja. Dosti lahko pričakujemo tudi od prizadevanja, da bi na administrativnem ali drugačen način preprečili projektiranje in vodstvo del tistim osebam in organizacijam, ki nimatej za to niti kvalifikacij niti pooblastil.